

1. NODAĻA

Neviens nav palicis dzīvs

Kad Mērija Lenoksa ieradās uz dzīvi pie tēvoča Mizltveitas muižā, visi vienā mutē apgalvoja, ka nejaukāku bērnu savā mūžā neesot redzējuši. Un taisnība vien bija. Meitenei bija kalsna sejiņa, vājš augumiņš, plāni, gaiši matēli un sāja sejas izteiksme. Mati bija dzeltenī, un arī sejas āda dzeltūksnēja, jo viņa bija dzimusi Indijā un mūždien vārguļojusi te ar vienu, te ar otru kaiti. Viņas tēvs bija strādājis Anglijas valdības iestādē un pats allaž bijis aizņemts un slimīgs, bet mātei – izcilai skaistulei – bija rūpējušas vienīgi balles un izklaide jautrā sabiedrībā. Meitiņu viņa vispār nebija gribējusi un, kad piedzima Mērija, gādību par bērnu bija uzticējusi auklei, kam netieši lika noprast – ja aukle vēlas memsahibu* iepriecināt, lai tur to tālāk no kundzes acīm. Tā nu Mērijai neļāva maisīties pa kājām ne kā vārgulīgam, kaprīzam un neglītam

* *Sahiba, memsahiba* (arābu *sahib* – pavadonis) – sākotnēji visu musulmaņu sievietes apzīmējums. Indijā viduslaikos šis vārds ieguva nozīmi “kundze” un tika lietots, apzīmējot vietējo feodāļu sievietes, bet vēlāk – eiropietes. (*Tulk. piez.*)

zīdainim, ne arī tad, kad viņa kā nīkulīgs, nīķīgs ķipars bija sākusī steberēt apkārt. Meitene nespēja atcerēties, ka jēlkad savā tuvumā būtu redzējusi citas kā vienīgi aukles un pārējo iezemiešu kalpotāju tumšādāinās sejas, un, tā kā viņi tai vienmēr bija paklausījuši un it visās lietās izdabājuši, lai memsahiba, bērna raudāšanas satraukta, nedusmos, tad sešu gadu vecumā Mērija bija neredzēti patvaļīga un izlūtināta maza nejaucene. Jaunajai angļu guvernantei, kas ieradās, lai skolotu viņu lasīšanā un rakstīšanā, bērns tik ļoti nepatika, ka pēc trim mēnešiem tā darbu uzteica, bet visas pārējās guvernantes, kas mēģināja stāties vietā, aizgāja pēc vēl īsāka laika. Ja Mērijai tik tiešām būtu trūcis labas gribas uzzināt, kas rakstīts grāmatās, alfabētu viņa nemūžam nebūtu apgūvusi.

Aptuveni deviņu gadu vecumā kādā drausmīgi karstā rītā meitene pamodās sevišķi īgnā noskaņojumā un, ieraudzījusi pie gultas stāvam kalponi, kas nebija viņas aukle, kļuva vēl nīknāka.

– Kāpēc tu esi šeit? – Mērija jautāja svešajai. – Es neļāušu tev te palīkt! Sūti šurp manu aukli!

Sieviete pārbijusies vienīgi nomurmināja, ka aukle nevarot atnākt, un, kad Mērija apskaitusies sīta un spēra viņai, kalpone tikai nobijās vēl stiprāk un atkārtoja, ka auklei nekādi neesot iespējams ierasties pie jaunās sahibas.

Torīt gaisā vēdīja kaut kas noslēpumains. Ierastā kārtība bija izjaukta, un šķīta, ka trūkst vairāku iezemiešu kalpu, savukārt tie, kuru pelnu pelēkās un

iztrūcinātās sejas Mērijai izdevās pamanīt, bija izvai-rīgi un nevalīgi. Neviens viņai neko nepaskaidroja, un arī aukle nerādījās. Rīta stundām aizritot, Mērija, kura, patiesību sakot, bija pamesta savā vaļā, beidzot izgāja dārzā un sāka savā nodabā rotaļāties zem koka, kas auga pie verandas. Viņa ņēmās pa jokam ierīkot puķu dobi un bakstīja milzīgus, sārtus hibiskusrozes ziedus mazās zemes čupiņās, kļūdamā jo brīdi, jo ērcīgāka un klusiņām murminādama vārdus, ar kādiem gatavojās strostēt un apsaukāt Seidiju, tiklīdz tā atgriezīsies.

– Cūka! Cūka! No cūkām cēlusies! – viņa lādējās, jo nav lielāka apvainojuma kā nosaukt iezemieti par cūku.

Mērija grieza zobus un lamājās bez mitas, līdz saklausīja verandā ienākam māti un vēl kādu. Viņai līdzās stāvēja jauns cilvēks ar gaišiem matiem, un viņi sarunājās klusās, pārvērstās balsīs. Mērija pazina jauno vīrieti, kurš izskatījās kā zēns. Viņa bija dzirdējusi, ka tas esot ļoti jauns virsnieks, kas nupat ieradies no Anglijas. Meitenīte cieši raudzījās viņā, taču vēl ciešāk pētīja māti. To Mērija darīja ikreiz, kad izdevās māti ieraudzīt, jo memsahiba, kā Mērija viņu visbiežāk godāja, bija tik gara, slaida, skaista un valkāja tik burvīgas drēbes! Viņas mati bija savijušies zīžainās sproģās, gleznais deguntiņš šķita nicīgi saraukts, bet milzīgās acis smaidīja. Viss viņas apģērbs bija plāns un plandošs, un, Mērijas vārdiem runājot, tas bija “vienās mežģīnēs”. Torīt mežģīņu mātes tērpā bija vēl

vairāk nekā jebkad, toties acīs ne vēsts no jautrības. Tās bija plati ieplestas, izbijušās un lūdzoši lūkojās augšup gaišmatainā virsnieka zēniskajā sejā.

– Vai tiešām ir tik ļauni? Ak, vai patiesi? – Mērija dzirdēja māti jautājam.

– Drausmīgi! – jauneklis atbildēja trīsošā balsī.
– Drausmīgi, misis Lenoksa! Jums vajadzēja doties kalnos jau pirms divām nedēļām!

Memsahiba lauzīja rokas.

– Ak, es zinu, ka vajadzēja! – viņa iesaucās. – Aizkavējos vienīgi to dumjo viesību dēļ! Kāda es biju muļķe!

Tieši tajā brīdī no kalpu mitekļiem atskanēja tik skaļas vaimanas, ka viņa satvēra jaunā vīrieša roku, bet Mērija stāvēja, trīcēdama no galvas līdz papēžiem. Vaimanas ar katru brīdi kļuva izmisīgākas.

– Kas tur notiek? Kas notiek? – misis Lenoksa dvesa.

– Kāds nomiris, – jauneklīgais virsnieks atbildēja.
– Jūs neteicāt, ka tā izplatījies kalpu vidū!

– Es nezināju! – memsahiba iekliedzās. – Nāciet līdzi! Nāciet! – Un pagriezies viņa ieskrēja mājā.

Pēc tam risinājās šaušalīgi notikumi, un Mērijai atklājās tārīta noslēpumainās noskaņas cēloņi. Bija sākusi plosīties holerā epidēmija visbīstamākajā izpausmē, un cilvēki mira kā mušas. Naktī bija saslimusi aukle, un kalpi savās būdās bija vaimanājuši tāpēc, ka viņa nupat bija nomirusi. Jauna diena vēl nebija uzaususi, kad vēl trīs kalpi bija atstājuši šo pasauli, bet pārējie šausmās aizbēguši. Visur valdīja

panika, un nebija mājiņas, kurā negulētu mirstoši cilvēki.

Otrajā dienā, kamēr valdīja juceklis un apjukums, Mērija, visu aizmirsta, paslēpās bērnistabā. Nevienš par viņu neiedomājās, nevienam viņa nebija vajadzīga, jo notika dīvainas lietas, par kurām viņai nebija jēgas. Laikam ritot, viņa pārmaiņus te paraudāja, te pagulēja. Mērija noprata vienīgi to, ka mājā ir slimnieki, un dzirdēja neizprotamas un biedējošas skaņas. Vienreiz viņa iezagās ēdamistabā un atrada to tukšu, kaut gan nepabeigtā maltīte vēl atradās uz galda, bet krēsli un šķīvji, šķiet, steigā bija atstumti, kad pusdienotāji nezināma iemesla pēc pēkšņi bija pietrukušies kājās. Bērns apēda dažus augļus un cepumus un slāpēs izdzēra gandrīz veselu glāzi vīna. Dzēriens garšoja saldi, bet par tā stiprumu meitenei nebija ne jausmas. Drīz viņa tā samiegotās, ka atgriezās bērnistabā, kur, izbijusies no kliegzieniņiem, kas atskanēja no kalpu būdelēm, un steidzīgo soļu trokšņa, atkal ieslēdzās. Vīns bija padarījis meiteni tik gurdenu, ka viņa ar pūlem turēja vaļā acis; atgūlusies gultā, viņa uz labu laiku zaudēja realitātes apjēgsmi.

Daudz kas notika tajās stundās, kamēr Mērija gulēja ciešā miegā, tomēr ne vaimanas, ne priekšmetu nēsāšana te iekšā, te ārā no bungalo* meiteni netraucēja.

* *Bungalo* – viegla celtne bez grīdas; tās sienas veido sastiprinātas kārtis vai niedres, jumts ir niedru vai salmu, logi – neiestikloti. (*Tulk. piez.*)

Pamodusies viņa palika gultā un blenza sienā. Māja bija kā izmirusi. Nekad agrāk te nebija valdījis tāds klusums. Nesaklausīdama ne balsis, ne soļus, Mērija ieprātojās, vai tik holeras slimnieki nav atspirguši un visi satraukumi rimuši. Un viņai gribējās zināt, kas rūpēsies par viņu tagad, kad aukle mirusi. Viņas vietā droši vien stāsies cita aukle, kas zinās jaunus nostāstus. Vecie Mērijai jau bija pamatīgi apnikuši. Viņa neapraudāja aukli. Mērija nebija pieķērīgs bērns un nekad neviena dēļ nebija sevišķi raizējusies. Mājiņieku skraidelēšana un vaimanas par holera bija meiteni biedējušas un saniknojušas, jo neviens laikam neatcerējās, ka viņa ir dzīva. Pārāk stipri visus bija pārņēmusi panika, lai rūpētos par meitenīti, kuru neviens nemilēja. Holeras apdraudēti, ļaudis, kā rādās, domāja vienīgi par sevi. Bet, ja nu slimnieki bija atkal uz kājām, gan jau kāds atcerēsies un uzmeklēs viņu!

Taču neviens nenāca, un, kamēr Mērija gulēja un gaidīja, mājā, cik varēja manīt, iestājās aizvien dziļāks klusums. Saklausījusi uz grīdas čaboņu, viņa palūkojās lejup un ieraudzīja mazu čūsķiņu, kas lodāja pa grīdu un raudzījās viņā ar actiņām dārgakmeņu spožumā. Mērija neizbijās, jo tas bija nekaitīgs dzīvnieciņš, kam nekā ļauna padomā nebija un kas, cik noprotams, meklēja, kā drīzāk tikt laukā no istabas. Kamēr viņa to vēroja, čūskulēns izlīda laukā pa durvju apakšu.

“Kāds dīvains klusums!” Mērija brīnījās. “It kā visā bungalo būtu tikai es un šī čūska!”

Nepagāja ne mirklis, un viņa izdzirdēja ārpusē soļus, kas tūlīņ pēc tam atskanēja verandā. Tie bija vīriešu soļi, un, klusi sarunādamies, šie cilvēki ienāca bungalo. Neviena negaidīti un neuzrunāti, viņi, jādomā, virināja durvis un ielūkojās visās istabās pēc kārtas.

– Kāda pamestība! – Mērija dzirdēja kādu balsi šausmināmiešus. – Šī jaukā, jaukā sievietē! Laikam jau arī bērns...

– Dzirdēju, ka šeit bijis bērns, kaut gan neviens to nav redzējis.

Kad pēc dažām minūtēm viņi pavēra durvis, Mērija stāvēja bērnistabas vidū. No skata viņa bija neglīta, maza knīpa, kas bozās tāpēc, ka sāka mocīt izsalkums un pamestības izjūta. Pirmais bērnistabā ienāca liela auguma virsnieks, kuru viņa reiz bija redzējusi sarunājamies ar tēvu. Viņš izskatījās pārguris un noraizējies, taču, ieraugot Mēriju, tā satrūkās, ka gandrīz soli atkāpās.

– Bārnij! – viņš iesaucās.

– Bērns ir šeit! Viens! Šādā vietā! Apžēliņ, kas viņa ir?

– Es esmu Mērija Lenoksa! – meitenīte

sacīja, augstprātīgi saslējusies. Viņa nodomāja, ka virsnieks izturējies ļoti nepieklājīgi, nosaukdams viņas tēva bungalo par “šādu vietu”. – Es iesnau-dos, kad visi bija saslimuši ar holeru, un tikai nupat pamodos. Kāpēc neviens nerādās?

– Šis ir tas bērns, kuru neviens nekad nav redzē-jis! – virsnieks iesaucās, vērsdamies pie pavadoņiem. – Viņa vārda tiešā nozīmē ir aizmirsta!

– Kāpēc esmu aizmirsta? – Mērija uzstājīgi jautāja, piecirdama kāju. – Kāpēc neviens nenāk šurp?

Jaunais cilvēks, vārdā Bārnijs, bezgala skumji no-lūkojās viņā. Mērijai pat šķita, ka viņš samiedz plak-stiņus, lai aizturētu asaras.

– Nabaga bērniņ! – viņš sacīja. – Nav neviena, kam nākt!

Šādā neparastā un negaidītā veidā Mērija uzzināja, ka viņai vairs nav ne tēva, ne mātes, ka viņi miruši un aiznesti projām un ka tie nedaudzie iezemiešu kalpotāji, kas palikuši dzīvi, aizbēguši, ko kājas nes, un neviens nebija pat atcerējies jauno sahibu. Tāpēc mājā valdīja tāds klusums. Visā bungalo tiešām bija tikai divas dzīvas radības – viņa un čūskulēns, kas čabinājās pa grīdu.